

פרשת השבוע על פי הנתיבות שלום בחקותי

שחתיו عملים בתורה

ל/

ע"כ. והינו שהרמב"ם מפרש שהscr הוי על חי' צער, ולפי גודל הצער כן הוא השכל, וככלשון חז"ל אם אתה עשה כן אשרך בועלם הוות, מפני שאין זה השכר מצוה אלא שכר על חי' צער שמצער עצמו לקיים את רצון ה' שהקב"ה מתחאה שייהו ישראל עמלים בתורה. עניין עמלים בתורה הוא שישעך את כל גופך, פט במלח תאכל ועל הארץ תישן וכו', לעשותות נח"ר להשיית, וע"כ השכר לפி הצער. וחוץ גם הפ' כאן אם בחוקתי תלנו שחתיו עמלים בתורה, 47 שעיל זה הבהיר השכל, כי מה שירדי עמל ומצער עצמו על התורה הוא הנח"ר לפני הקב"ה. ואיתה בתנאי דבריו (רבא פ"ב) בא אגילה תלמיד אחד אומר לי' עוסק אני בדרבי תורה ומתהדר ומתהדר ומזכה אמי את תורה תבאו אליו ואין תורה בא אל. אמרתי לו, בני, לא זהה האיש לדרכי תורה אלא אם בן מוסר ונפשו למיתה עלייה ללבבו שמשים. והינו שבזה שהוא מוחמד ומתהדר ומזכה עדרין לא יצא ידי חובתו, אלא ארך מסירות נפש להשגת התורה, כי אין התורה מתיקית אלא במני שמוסר 48 נפשו עלייה וועל' עלייה ביגיעת, רק או' זה זוכה להיות מוכתר בכתה תורה בוכות שעמל ומתייגע העשות נח"ר להשיית.

וכן איתא במדרש תנומא פ' נח, לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא על תורה שבعل פה, שנאמר (שמות לד) כי על פי הדברים האלה כרת ערך בירת, וזה היא תורה שבעל פה, שכלי מי שאהוב עשר ותענוג איינו יכול למוד תורה שבע"פ, לפי שיש בה צער גדול ונורוז שינה ויש מבלה ומונבל עצמו עלייה וכו', ואין לומד אותה אלא מי שאהוב שם שוכרים שרט' ווכיס לארח הגנו, שנאמר העם הולכים בחשך ולא אור גдол, וזה האור שנגנו הקב"ה לעמלי תורה וכו'. והרי שע"ז הצער והיגעה שייחורי מצטרע בעמל תורה וכחה לברית בירת עם הקב"ה, כי הקב"ה מתחאה שייהו ישראל עמלים בתורה. וחוץ שאמרו חוויל (ע"ו יט), עה"פ כי אם בתורת ה' חפצ' ובתורתו יהגה יומם ולילה, בתולה נקראת על שמו של הקב"ה, תורה ה', ולבטחן נקראות על שמו, ובתורתו יהגה יומם ולילה. הינו של אחר שמתהייג על תורה והוגה בה יומם ולילה, נעתית היא תורה, שזוקה לכתור תורה.

ונמצא שף' כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא אבל שכר חי' צער איכא, על מה שייחורי מצער עצמו לעשות נח"ר לפני הששיית. וכל השכר המפורש בפרשא הווא על אם בתקותי תלנו שחתיו עמלים בתורה, ואת מצותה תשמרו שחתיו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים. והتورה מסימית זונתוי משכני בתוככם והתחלכתי בתוככם, שלא מצינו במק"א בתורה הבטהה כו', כי כאשר יהודי מוסר עז' את עצמו ומשעכד את גופו וח' חי' צער לעשות נח"ר להקב"ה שמתהדר שייהו ישראל עמלים בתורה, או מודה כנגד מודה, וכוכס לונתוי משכני בתוככם והתחלכתי בתוככם שהיה המדרגה האגדה ביותר תכלית ודבקות בין הקב"ה וישראל.

אם בחוקתי תלכו ואת מצותי משמרו ועשיהם אומם ונתתי גשמיים נעם וגוי, ובורש' בשם תורה, אם בחוקתי תלכו, יכול' וזה קיום המצאות, כשהוא אומר, אומר ואת מצותתי נשמרו ומי קיום המצאות אמר, הא מה אני מקיים את בחוקתי תלכו שחתיו עמלים בתורה. ועל ואת מצותי תשמרו ועשיהם אותן, מביא רשי', והוא עמלים בתורה על מנת לשמר ולקיים. ורואי לבאר מזוע כל השכר שהבנתה כאן הוא ורק על שחתיו עמלים בתורה ולא על קיום המצאות גוףן. ובעצם הבטהה הביברות כבר הקשה הרמב"ם (פ"ט מולא' תשובה ה' א, ע"ש תירוץ) דהא קי"ל (קידושין לט:) שכר מצוה בהאי עלמא ליבא.

ויל' ע"פ מד"א בספה' ק' שכר מצוה בהאי עלמא ליבא נאמר רק על עצם המצאות, שהמצאות עצמה גבואה מאד ולא שיר' שכר עליה בהאי עלמא, אבל על האשთוקחות שיש ליהו' לקיים המצאות ועל ההידור שמהדר בקיום המצאות ע' י' יש שכר גם בהאי עלמא. וכמאמר מרכן הס' ק' מלכוביז' ז' ע' אהא דאיתא בוהא' ק' (ח"ב פט). כל ברכאן דליעלא ותמא ביוםא שביעאה תלין, שהברכה בעניינים ורוחניים היא מעצם השבח, אבל עניינים גשימיים אינט' נמשכים מן הש' ק', שהיא גבואה מעל גבוח ואית אפשר שייהו' נמשכים ממנה ברבות בעניינים גשימיים, אלא מתוספת שבת שייחודים מוטפים על השבח, שהוא תוספת מצוה ומזה ונמשך הברכה בעניינים גשימיים. והויסך שמצוה לספר דבר זה לפני הבעה' ב' שייעשו תוספת שבת גדולת. וחוץ שאחו'ל' בפי' את בחוקתי תלכו שחתיו עמלים בתורה, שאין זה על עצם המצאות של והגנית נו יומם ולילה, כי שכר מצוה בהאי עלמא ליבא, אלא על ההידור מצות, על מה שעמלים ומתייגעים בלימוד התורה. וזה גם כי מה דאיתא בתורת אבות על פטוק וו', תלכ"ז אותיות כל'ו', מלשון (תהלים יפ') נכספה וגם כלתה נפשי. והינו שם בחוקתי תלכו, שתקיימו את כל המצאות בתמי' נכספה וגם כלתה נפשי, ואת מצותי נשמרו, מלשון (בראשית לו) ואביך שמר את הדבר, שייחורי מצפה ומושtopic לקיים את המצאות, ע' י' יש שכר מצוה גם בהאי עלמא, שהוא בבח' הדיר ותוספת על 50 המצאות.

עוד ייל' הענן שהscr שזבוחת הוא דוקא על העמלות בתורה, ולא על קיום המצאות-ששכרם בהאי עלמא ליבא, שהוא ע"פ מד"א עוד בתורת כהנים כאן, מלמד שהמקום מתהדר שייחורי שראל עמלים בתורה, וכן הוא אומר מי יין והיה לבכם וזה להם ליראה אותו כל הימים למען ישב להם ולכיניהם לעולם, מלמד שהמקום מתהדר שייחורי עמלים בתורה, והינו שמלבד עצם קיום המצאות ולימוד התורה, הרי הדבר שהקב"ה מתחאה אליו והוא שייחו' ישראל עמלים בתורה. וכל' בפיוט אקדמות, צבי' ויחמיד וגיגי דילעון בלוועטא, שהקב"ה משוטפק שיתיגע בתורה. וענינו כמו שכתב הרמב"ם (פ"ג מהל' ת"ת ה"י), מי שנשאו לבו לקיים מצוה זו כראוי ולהיות מוכתר בכתר תורה, הינו שיש עצם קיום המצאות של לימור תורה שכזה שהוא לומד תורה וזה מקיים את המצאות, אך מי שנשאו לבו לקיים מצוה זו כראוי ולהיות מוכתר בכתר תורה, לא יסיח דעתו לדברים אחרים ולא ישם על לנו שיקנה תורה עט העשוש והכבד כאחת, כך היא דרכה של תורה עט במלחה תאכל ומיט' במושרה תשחה ועל הארץ תישן וח' צער תחיה ובתורה אתה עמל וכו', והscr לפ' הצער.

מלמד שלושת האבות שווין זה זה

3

ובעוור אופן י"ל מחלוקת ב"ש וב"ה, דקאי על טור מרע ועשה טוב שהם יסודות עבדות ה', ומפניו בוה ב' דרכיהם, אם יהודי אדריך להתחילה בסור מרע, לעקו ראיית את הרע והטמן בקרבו ועי"ז גיע לעשה טוב, כי לא יתכן להגיא לשלמות עשה טוב בתורה ועכודה בלי עקרית הרע מוקדם. ריש עד דרך בפי" סור מרע ועשה טוב, היינו סור מרע ע"י עשה טוב, שהדרך להגיא לשלמות עשה טוב ע"י עשה טוב, וכמה שעוסק יותר בעשה טוב בתורה ועכודה לך מוגול לעקו מוקדם את שרשין הרע השורש פורה ראש ולענה. וכמאמ'ו ל' (קידושון ל': בראי' י'צה"ר בראי' לו תורה תבלין, שע"י התורה אפשר לעקו את הרע. ובזה יש לבאר גם מחלוקת ב"ש וב"ה, שמא אמר שמים נבראו תחלה, היינו שיהודי צריך להתחילה מהענינים השמיים תורה ועכודה, והל אמר ארץ נבראת תחלה, היינו שקדם צריך לעקו את הרע מהענינים והארצים, את התאות והמוות הרעות שיש בקרבו. ורב"י אמר שמים וארכן נבראו ייחודי, היינו שלשות עבדות ה' היא ריק ע"י שניהם כאחד. שלא מתן עקרית הרע אלא עשה טוב, וא"א לעשה טוב בלבד עקרית הרע, והשלמות בעבודת ה' היא ריק כאשר יהודי עוסק בב' הענינים. כאחד.

ולזה מסמיך המדרש את מהה"כ וחכמי את בריתין יעקב ואף את בריתין יצחק ואף את בריתין אברהם אוכור, שמקדמים כאן את יעקב, שלא כשר מקומות שאברם כתוב קודם, להורות שwon זה כזה. היינו לאברהם מות היראה, ויעקב הוא מות החסד מות האבה, י'צחק הוא מות היראה, ויעקב הוא מות תפארת הכלול מוגנת ב' וומות כאחד, אהבה ויראה, והשלמות היא ריק ע"י כל המותים כאחד, שאין די במורה את לוח אhabה או יראה או תפארת. וזה שינוגה תורה הסדר למדנו כי הכל שני, שלשות עבדות ה' היא ריק כאשר יתדי מותה את כל המותים, מות אהבה, מות היראה ומות תפארת, או מושג את השלמות בעבודת ה'.

והנה תפקיד ימי הספרה הקומיטים לקבלת התורה הוא לטהר את כל המותים, שرك או יכול יהודי להגיא למורגה הראויה של קב"ה, ועי"ז נאמר נ' שבתוות תמיימות תהינה, היינו כל הוי מות, כי להגיא על קב"ה צריך להיות בח' תמיימות, היינו שלמות עבדות ה', כי עבדות ה' לא תחנן לחיצאן. ועיקר ההכנה לקב"ה והיא במיוחד ב' שבויות אלו שות המותים הכלליות יסוד ומלכות, שיעיקר העכודה בימי הספרה היא התקין במות אל. ומן אדרוי"ר ב"ה וא"ז אמר על ש"ק זו של מות יסוד שהיא בבח' שבת תשובה של ימי הספרה, שעל ידה אפשר להגיא לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו, ולא תחנן ואתקדש בקדושה של מללה, שם השלמות הראויה להכנה לקראת קב"ה.

במדרשי (ויק"ר לו, א) מסמיך לפסוק זוכריי את בריתין יעקב ואף את בריתין יצחק ואף את בריתין אברהם אוכור והארץ אוכור, את מחלוקת בית שמאי ובית הלל, ב"ש וומרם השם נבראו תחלה ואח"כ הארץ, וב"ה אומרם הארץ נבראת תחלה ואח"כ שמים וכו', אמר רב"י תמה אני אין נחלקו אבות העולם על בריתין שמים וארץ, שאני אומר שמים וארכן לא נבראו אלא כלפ"ס בכסוי, היינו יתרין. אמר ר"א ב"ר שמעון אם כדעת שאמור באבא, בכ"ט הוא מקדים שמים לארכן, ובמקומות אחד הוא אומר ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, אלא מלמד שניהם שקולין שון זה כזה. ומבייא הרבה דוגמאות לכך, ואחר מותם הוא הכתוב כאן, שככל מקום מקדים אברם לאביהם, וכן מקדים וכורתי את בריתין יעקב, מלמד שלשתן שון זה כזה. ובספר מגלה עמוקות פרש הענן שקורא רב"י לשם צהיל אבות העולם, משום דבר מעשה בראשית כתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, נשא ר"ת נמלך עט שמא' היל, שם הנשמות הכללו, שמא' הוא משמא' נמלך המרכיבה והלך והוא מימי המרכיבה, והשיות נמלך עם. וצ"ב מחלוקת ב"ש וב"ה בבריאת הש"י את השמים ואת הארץ, הרי מי דתוה הו, ומה עניין המחלוקת בוה אם איינו נגע אליו.

ויל' ע"ד העבודה, דהנה נחלקו האחים הקודושים הורה"ק ר' אלימלך והורה"ק ר' זושא זי"ע, אם יהורי צריך להתחילה בעבודות הש"י מגדלות הכרה, וכמה שמשיג יותר את גROLות הבורא והריווא, בא להכרה בשפלות עצמו, או שצורך להתחילה משפלות עצמו, ומהכרות שפלות עצמו יבא להכרה בגROLות הבורא. וככוננו לשאול את רכם המגיד הגדלן 30

זי"ע, והשיב להם שאלנו ואלו דברי א' חיים, אך כאמור העולם מן הארץ אין נופלים לך' עדיף להתחילה משפלות עצמו. ובזה י'ל מחלוקת ב"ש וב"ה, שמא אמר שמים נבראו תחלה, היינו שיהודי צריך להתחילה מגדלות הבורא, והל אמר ארץ נבראת תחלה, שיהורי צריך להתחילה משפלות עצמו. ועוז אמר רב"י תמה אני על אבות העולם שנחלקו בדבר הוה, שאני אמר שמים וארכן נבראו ייחודי, היינו שצורך לב' הבה' ייחודי, ולא תחנן האחת בלא חברתה. כי א"א להכיר בשפלות עצמו כי אם ע"י ההכרה בגROLות הבורא, וכן לא תחנן והacrה בגROLות הבורא כי אם ע"י ההכרה בשפלות עצמו, וצורך שיהיו שניהם כאחד אלפי וכיסוי, שיהודיע מהוים שלמות, וכאשר חסר אחד מות חסר בשלמות.